

The Abraham & Millie Arbesfeld
Kollel & Midreshet
Yom Rishon

Sunday Morning Learning Programs for Men & Women

WWW.KOLLELYOMRISHON.ORG • WWW.MIDRESHETYOMRISHON.ORG

*The Centrality Of
 Jerusalem In Judaism:
 In Honor Of Yom
 Yerushalayim*

The learning at this program is dedicated L'iluy Nishmat Mordechai Yitzchak ben Shmuel v'Fayge Pesha (Marvin Hochberg), whose yahrtzeit is Sivan 15, by his wife and children.

Rabbi Dr. Jacob J Schacter
 יח' אייר תשע"א • May 22, 2011

אבל לא במדינה. לא בירושלים
 ולא בנבטים כדפירש
 בקצתם והא דקאמי כל טיר שרואה
 ושומטת חוקין כה היט לארז חרבן
 סחיק רבן יוחנן בן זכאי ור"ה ומ"ט
 מולבד שהיה יטול חטלו בנבטין בזמן
 סטאלין קיים כדמחמת בטלוב (הנצל)
 [וטרבה] שפה ר' יוחנן (שהו חליבין
 לולבין לבסבי ויל דקאמי טלוב
 שאיט אלא קלטל בעלמא הואיל
 והאשרי במקדש לא החמירו במדינה
 אבל מקיטת סוסר מטסה חכמה
 ומיה קשיא דלארז חרבן הכיה
 סקלו מטי בשוסר מכלוב סחיק רבן
 יוחנן בן זכאי שהו חוקין ככל מקום
 שיש ביד אבל טלוב לא האשרי
 כדמחמת האם דמוקי לה הויה
 דמליבין לטובין בזמן כיה המקדש
 ובטלין מחמת דבזמן שאין כיה
 המקדש קיים לא הויה בשום מקום
 ויל דשוסר שהו להטולה אדרותיהם
 של ישראל לחיבין שכאמרי לא רט
 לכמל לגמרי וזמן דחוקן כהר ביד
 חוקן ככל מקום שיש ביד חט"ס
 שכאן הכיה לא היה אלא במקדש
 חוקא ועוד יל דבזמן הוא דלוב היה
 דויה בנבטין יוסר מאוסר שבראש

איהו אי אסר דלא יהיב ליה לחד
 מינייהו למטעם ובמי ברכה מאי :
 כיון דהוביה הוה . אכילה מלה חובה
 עליו וכן קידוש היום חובה עליו וזו
 אסר שלא בהנאה והנאה אי אסר
 בלא ברכה נמנאה הטעה סליה
 ככרכה הנאה ומטיק : או דלמא .
 ברכה בהנאה לא חובה למטה אחיה
 שאף בכל ההגיוס היה טהור : לא
 יפרס . ברכה המנאה כדאמרינן לטול
 שאינה חובה עליהם לא יאכל
 ולא יברט :

ברכת הלחם של מצה וברכת היין של
 קידוש היום שמו כיון דחובה הוא מפיך
 או דלמא ברכה לאו חובה היא ח"ש
 דאמר רב אשי כי היינו בי רב פמי הוה
 מקדש לן וכי הוה אחי אריסה מדברא
 הוה מקדש ליה חיר ילא יפרוס אדם
 פרוסה לאורחין אלא אם כן אוכל עמהם
 יאבל פורים הוא לבניו ולבני ביתו כדי
 לחנכן במצוה ובהלל יובטילה אף על
 פי שיצא מציאו :

הדרן עלך ראותו בית דין

יום טוב של ראש השנה שאל להיום
 בשבת במקדש היו חוקין .
 בגמרא חסר לה : אבל לא במדינה
 לא בירושלים ולא בנבטין : אלא
 כיכנה . שהיה שם פנהדי גדולה
 בימיו וכן ככל מקום שגלה סנהדרין
 אבל לא בבית דין של פורים ושלשה
 ועוד זאה היתה ירושלים . בטורה
 בבנינה יקריס בהקטנת שבת טל
 יבנה : שכל טיר שרואה אחי ירושלים :
 ושומטת ויטלה לכה ט' מס' שבגמרא
 חזי הגא דקאמר ועוד : ג' ארון

הדרן עלך ראוהו בית דין
 יום טוב ישל ריה שחל להיות בשבת
 במקדש היו חוקין אבל לא במדינה
 משרדב בהמ"ק החקין רבן יוחנן בן זכאי
 ישדו חוקין ככל מקום שיש בו ביד
 אמר רבי אלעזר לא החקין רבן יוחנן בן
 זכאי אלא כיכנה . בלבד אמרו לו ארז יבנה
 ואחר כל מקום שיש בו בית דין ועוד זאה
 היתה ירושלים יתירה על יבנה ישכל עיר
 שדויה רואה ושומטת וקרובה ויכולה לבוא
 חוקין וביבנה לא היו חוקין אלא בבד
 בלבד : ג' מנה"ט אמר רבי לוי בר לחמא

הוא נמי דמי שביעיה : מתנאי * יבראשונה
 היה לולב ניטל במקדש שבעה ובמדינה יום
 אחד * משרדב בית המקדש החקין רבן
 יוחנן בן זכאי שיהא לולב ניטל במדינת
 שבעה ובר למקדש יושיא יום הגף כולו
 אמר : ג' * מנא לן רעבדינן זכר למקדש
 דהוא יוחנן דאמר קרא * כי אעלה ארוכה לך
 ומטבותך ארפאך נאם ה' כי נודתה קרא לך
 ציון היא חודש אין לה חודש אין לה
 מכלל דבעיא הדישה ושיחא יום הגף :
 מ"ט * מודה יבנה בית המקדש ויאמרו
 אשתקד מי לא אבלנו בתאוד מודה השתא
 נמי ניכול ואינוה לא ידעי דאשתקד דלא
 הוה בית המקדש ואיר מודה תחיר השתא
 דאיכא בית המקדש עומד מציד דאיבני

שביעיה : אלא . אי אהמר דרב אשי
 סבי אהמר : מחוקקם כמרי פני .
 כהא הוא דאיכא למאן דמרי דרך
 חילול אבל פרי ראשון ס' : והא
 דקאמי . כברייתא דמסיים לר' יוחנן
 אהא שביעיה ואהא מטעמה מחילול
 אלא שביעיה טלחה דרך חילול :
 מטער מטער מחמ . כהמיה וכי יש
 לומר שהמטער עלמא יחלל טל כהמיה
 קום וסוף : והמייב . ונמחה בכמך
 ולרז דזון מחלל אלא טל כהמטער
 דכר שיש עליו טרה : מתנאי * במקדש
 שבעה . כדדרישין כח"ל משמחתם
 לפני ס' אלוסיס טקטת ימים (ויקרא
 פ) ולא בנבטין ו' ימים : במדינה .
 בירושלים שאף הוא בנבטים : ושיחא
 זס הגף . טל שומר דהייט ס' :

מסנה ד'

פרות בירושלים ומעות בפרדינה, אוסר: הקרי המקעות
הם מקדשין על פרות הארץ. מעות בירושלים
ופרות בפרדינה, אוסר: הקרי המקעות האלו מקדשין
על פרות הקמ"ו, וכלבד שיעשו ספרות ויאקדו
בירושלים.

בהמ"ל להרמ"ז

מסכה דמאי (פ"ב מ"ב) : ד' סדינה
נקרא כל מדינה ומדינה ממדינת ארץ
ישראל לכו מירושלים והטנה כי כשיהיו
הסירות או המטות חן לירושלים אסור
ל לחלס אבל האמיעט שאין מהאוי
החילול יהיו ממלואת הסירות והמטות
במקום אחד וטוד האמיעט שחילול מטות
מעט שזי מותר בירושלים אבל פריית
סירות מעט שזי בירושלים אל יעלה על

בהמ"ל להרמ"ז, סוכה

בראשונה היה לולב ניטל במקדש שבעה כו' : דף הא ע"א
אדינה היא כל בעירות שנא' מלכד ירושלים וכבר נילרט זה נחמס מעשר שני, ויום סוף הוא
יום ששה עשר מניסן שאמר בו השם והניף את העומר ודרש ר' יוחנן בן זכאי אחר תורכן בניה
יום ששס עשר מניסן אסור לאכול חמץ כל היום וזכו ענין החקין וכן אחרו חז"ל החקין דרש
החקין וטוד יחבירו וקרי זה המלמד ופטמו נעשירי ממס' מניחת ואלו החקיות כולם כלכס
ככל מקום שמתא' מהס דנר דנר ככל המסכה :

מסנה ג'

במקשה קשר בו שקתנות קיו יושבין בפרדינה.
בפרקים נחמשה יקבו במקדש, משיקבו נפקדש
התחידו לשפסן. את מי קמקדשין קרים וישקאלים.
זרים נקדדים קסקררים. אקד דא נשים נקדדים
וקטנים. קד קסן שהתחיד אביו לשקוד על ידו, שוב
אינו סוסק. ואין קמקדשין את הפקנים, קפני
דרכי קיום.

בהמ"ל להרמ"ז

במ"ז בו שלחנות היו יושבין בו' :
שולחן סס לבולחן סלטי סס. לאי מקבל עליו מטות וכן קרין סולטי סולחני ככל המסכה :
ומדינה סס לכל ערי ישראל מלכד ירושלים וכבר נילרט זה נחמס' מעשר שני : סירות למשכן סמסכנין
עז סאיט סוקל כלמר סמולין סענוס מניחו סרנוס סס סכול סחכול סס מעטנול ססכ : וקסן
סלא סביא סתי סערות סין סמסכנין סווח סלא סמניחין סווח סס נחן מקבלין מידו סמרו סין
סמסכנין עז סייכס סתי סערות סס סאיט סין סליו סחמיד עז סייניע וכל סססוק וזכו ענין סמרוס
סכס סענדה סועמדה סליו סלא סחמיל סכיו לסקול על ידו סייט סוסק :

בהמ"ל להרמ"ז, רה

חיה כאשר ירים משה ידו ונבר ישראל בו' : (דף כט)
דינר ככלן כפי מס סלחנט לריכין בו נחמס סלחנט נדרט וכפי כוונה סמסכחא :

פרק רביעי

יום טוב של ראש השנה שחל להיות בשבת כו' : (סס ע"ב)
כבר נילרט סעמייס') כי מקדש הקרא ירושלים כולם ומדינה סאר סעירות סככל ארץ ישראל :
ל- והסעס סנעטורו נלסרכ מקיעה סוסר נסנה נזירס סמא סילטו נידו יענירטו ד' אמות נרשות
ל- סרניס כמו סנארט נלונג לסי סחקיעה סוסר אינס מלכס, ולמרו אחד ניניס ולחד ככל מקום
ל- סיס בו בית דין ר"ל כי אשילו כשיהיו ניה דין סנרריס ממקום למקום ונחלררו נמקום מן המקומות
ל- ולל על דעה לסחייסכ סס יס לסס להקוע סס סוסר ולין הלכס סלא כמו סזכרט קודס סלין חוקעין
ל- סווח סלא נמקום קיס סס ניה דין, קצוע ולין הלכס כרי אליעד :

הגרי"ז סו"א/זו"כ"ק, מסורה 3 (א"א, ז"א, ז"א) ע"א

בענין אמירת נחם

כשנכבשה ירושלים במלחמת ששת הימים היו אלו שרצו לשנות את נוסח
תפלת נחם : ואת העיר האכלה והחרבה והבזויה והשוממה האכלה מבלי בניה
והחרבה ממעונותיה והבזויה מכבודה, והשוממה מאין יושב, והיא יושבת
וראשה חפוי כאשה עקרה שלא ילדה, שטענו שהרי ירושלים עכשיו כיד
ישראל ואינה עוד חרבה ובזויה.

ורבינו התנגד לדבריהם בכל תוקף, ראשית מפני שאין לנו לשנות את נוסח
התפלה שנתקן על ידי חז"ל. ועוד אמר שכל זמן שהמקדש חרוב, אף
שירושלים בנויה וכיד ישראל, מ"מ נחשבת ירושלים גם לעיר חרבה, שהרי
להרמב"ם קדושת ירושלים היא קדושת מקדש, וכדמבואר ברמב"ם כפי
המשניות על המשנה בר"ה (דף כט): דתנן יו"ט של ר"ה שחל להיות בשבת
במקדש היו חוקעין אבל לא במדינה, והרמב"ם פירש דמקדש היינו כל
ירושלים. וכן הוא ברמב"ם פ"ב משופר הל' ח'. ולכן פסק הרמב"ם (רפ"ו
מהל' בית הבחירה ה' ט"ז) דקדושת המקדש וירושלים אינה בטלה, דהוי מפני
השכינה. וכונתו, דירושלים הוא חלק מהמקדש, ולכן כל זמן שהמקדש חרב,
אף ירושלים נחשבת כחרבה.

מִן חַמַּת, אֵלֶּיךָ יְיָ

ה' ת"ש 313 ה'ו'
סֵבֵר מְקוֹר חַמַּת א"ה
(ח' ח' ח' ח' ח' ח')

פרק רסו

קדושת ארץ ישראל

(סבוא למצוות התלויות בארץ)

קדושתה הטבעית של ארץ-ישראל

ויהי כאשר קרב אל המחנה וירא את העגל ומחולות וימר
משה וישלך מידיו את הלוחות וישבר אותם תחת
ההר, הענין, כי התורה והאמונה המה עיקרי האומה
הישראלית וכל הקדושות אשר וירושלים כו' המה פרטי
וסניפי התורה ומתקדשו נקדושת התורה, ולכך אין חילוק
לכל עניני התורה בין במקום בין בזמן והיא שיהיה נשמי
ומחולל [לכד מצות התלויים בארץ] וכן הוא שיהיה נין לאדם
הגבוה שבניהם, משה איש האלקים להשפיל שגשפלים,

במדבר לא היה הדבור מתיחס למשה ולא תדמו כי המקדש
המשכן המה ענינים קדושים בעצמם, חלילה, השייכת
שורה בתוך בניו, ואם המה כאלהם עברו זריחה, הוסר מהם
כל הקדושה והמה ככלי חול נלוו פריזים ויחללוה וטיטוס
נכנס לקה"ק חונה עמו ולא ניזוק, כי הוסר קדושתו.
ויותר מזה הלוחות מכתב אלקים, גם המה אינם קדושים
בעצמם רק בשבילכם, וכאשר זנתה כלה בתוך חופתה המה
נתשנים לנבלי חרש ואין בהם קדושה מלד עצמם, רק
בשבילכם שאתם שומרים אותם. סוף דבר אין שום ענין
קדוש בעולם ויחס לו העבודה והכניעה, רק השייכת שמו
הוא קדוש במלכותו המחוייבת ולו כלום מהלה ועבודה,

לאות על השורש שלמדת להם בשבירת הלוחות, זה כי
לוחות ושברי לוחות מונחין בארון, ולהורות כי הראשונים
אשר מעשה אלקים המה כמשמעו הוא נכבדו עשאו,
רשמי, המה שצורים ולוחות שפסל משה המה השלמים,
להראות כי אין נגדל קדושה בעצמם רק מלד שמירת
ישראל התורה כפי רצון הבורא ית"ש הקדוש, הנחלץ
האמיתי, הבורא הכל ית"ש חכרו. וכמעט ע"ז נכלל כל

קדושתה של ארץ איי היא מן המפורסמות. רבות ונכבדות מדובר בדברי
רבתינו בש"ס ובמדרשים על עצמת קדושתה. ואם באנו לצטט אפילו קצת מדבר
דיהם ולפרשם, נצטרך לזה חיבור מיוחד. ולכן, נעתיק מתוך דבריהם מה שמורה
על קדושתה הטבעית של איי מיום בריאת העולם, וכדברי רבתינו:

חביבה איי שבחר בה הקב"ה. אתה מוצא כשברא העולם חלק הארצות לשרי
האומות ובחר בא"י. מנין שכן אמר משה בתנחל עלין גרים, ובחר לחלקו ישראל
וכו'. אמר הקב"ה יבואו ישראל שבאו לחלקי וינחלו את הארץ שבאה לחלקי.
ברא ארצות וברר אחת מהן זו איי שנאמר ארץ אשר ה' אלקיך דורש אותה
תמיד, וקרא אותה ארצ'ך. מכאן, שמאו בריאת העולם כבר בחר הקב"ה בא"י
לנחלה לה. וכיון שכן ודאי שמשעת הבריאה הטביע הקב"ה בא"י את קדושתה
הטבעית ומיד בחר בה למשכן שכינתו, כאמור ולא תטמא את הארץ אשר אני
שוכן בתוכה. ומכאן גובעות כל מעלותיה העצמיות-טבעיות של איי (שאינן
קשורות במצוות התלויות בה), ובראש וראשונה בית-הבחירה, המקום אשר בחר
בו ה' למשכן בתוך בני ישראל. אין אלו דברי אגדה בלבד, אלא מסורת עתיקה